

Vicdan ve Başkası: Adaletin İlksel Temelleri

ÖZGÜR TABUROĞLU*

Giriş

VİCDANLI olmanın her zaman bir başkasının varlığına yöneldiği açıktır; ona dair bir sorumluluk. Ama genelde, bir tür vesayet içerisinde, yardıma muhtaç, mağdur veya madun ilan edilmiş bir başkasına yönelir. Vicdanın nesnesi varlıklar, hep daha zor koşullarda, zavallı, küçük, daha az akıllı, bedenen zayıf veya sakat, yaşlı, genellikle kadın veya çocuk sayılırlar. Güçlü olana gösterilene vicdan denmez. Bu yüzden vicdan, hep yardım-severliğin konusu olur. Özellikle hukuk, yasa düzeninde yer bulamayan, dışarıda kalan başkası denilen bir var olan vicdanın nesnesi olur. Vicdan, müesses yapıdaki boşlukları, dışarıda bıraktıklarını, adaletsizliği aralıksız işaret eder. Adalet, vicdani yüklem ve duyguların, etik, ahlakî, yasal tertibatlar ile adil bir şekilde irtibatlı olmasıyla mümkün olur. Adalet, yasalarla pekiştirilmiş, konsolide edilmiş vicdanların toplu bir ifadesini sunar.

Vicdani yüklem ve duyguların başkasının yaşam sürdüğü çevrede, art alanda veya bilinçdışında işler durumda olması, bir adaletsizlik, yapısızlık, dağınıklık belirtisidir. Vicdani duygu, hukuk sisteminin, yasal, siyasal yapıların arıza yaptığına dair bir işaret, semptom gibi anlaşılabilir. İyi yapılanmış bir tertibat içerisinde, tüm failerin, yurttaşların vicdanlarını adil bir

*Dr., E-Posta: ozgurtaburoglu@gmail.com